

חולין כ"ז

פרק שני 'השוחט'

משנה

השוחט סימן אחד בעוף ושתי סימנים בבהמה, שחיטתו כשרה. רוב של סימן, נחשב ככל הסימן. רבי יהודה אומר, עד שישחוט את הוורידין. שחט חצי סימן בעוף וסימן וחצי בבהמה, שחיטתו פסולה. רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה, שחיטתו כשרה.

גמרא

שואלת הגמרא, משמע מלשון המשנה שחיטת רובו הוא בדיעבד 'השוחט' שהתירה בדיעבד אבל לא לכתחלה. ולכאורה האם לא די בשחיטת שני סימנים בבהמה הרי לא יכול לשחוט יותר? עונה הגמרא, או שנאמר שלשון בדיעבד מתייחס לשחיטת סימן אחד בעוף. או שנאמר שמתייחס למה שאומרת המשנה 'רובו של אחד כמוהו' שלכתחלה צריך לשחוט את שניהם, משום הרחקה עבירה שמא לא ישחט רוב אחד.

אמר רב כהנא²⁰⁴, מנין לשחיטה שהיא מן הצואר? שנאמר: "ושחט את בן הבקר" ממקום שכופף ראשו 'חטהו' שתכשירו לאכילה²⁰⁵. ולומדים ש'חטהו' לשון טיהור, שנאמר: "וחטא את הבית", או מהכתוב: "תחטאני באזוב ואטהר". ואין לומר שהכוונה ששוחטו מזנבו, כיון שהוא תמיד כפוף, ומהכתוב למדים שצריכים שיהיה זקוף. ואין לומר מאוזנו, שצריכים לשחוט במקום של דם הנפש. שואלת הגמרא, אולי ישחט באוזנו עד

204 סימן: כמ"ש.

205 רש"י מביא ב' לשונות או לשון טהרה או ניקוי מהדם שבתוכו.

שיגיע לדם הנפש? ועוד, מנין למדים את ההלכות שהייה דרסה חלדה הגרמה ועיקור? אלא שנלמד מהלכה למשה מסיני, אף מקום שחיטה נלמד כן. והכתוב 'חטהו' בא ללמד שיעשה חתך שרק יוציא את דמו²⁰⁶, אבל לא יחתוך כל המפרקת לשנים²⁰⁷.

רב יימר אמר, לומדים ששחיטה מהצוואר, שנאמר: "וזבחת", חתהו ממקום שדמו זב. ולשון 'חתהו' לשון שבירה, שנאמר: "אל תירא ואל תחת". שואלת הגמרא, אולי למדים ששוחט באפו שתמיד זב משם ליחה? עונה הגמרא, צריכים שהזיבה תהיה על ידי שחיטה, ומשם זב מאיליו. שואלת הגמרא, אולי הכונה שיתחוב בליבו סכין ומשם זב דם הרבה? ועוד מהיכן למדים את ההלכות שהייה דרסה חלדה הגרמה ועיקור מנלן? אלא שזה למדו מהלכה למשה מסיני, ואף מקום שחיטה בצוואר נלמד כך. ומהכתוב למדים שלא ידרוס.

דבי רבי ישמעאל שנו, שלמדים מקום שחיטה מהכתוב: "ושחט" שניתן לקרוא 'וסחט', ממקום שסח ומוציא קול חטהו. שואלת הגמרא, אם כן, אולי שחיטה בלשון? עונה הגמרא, שצריכים לשחוט במקום של דם הנפש. שוב שואלת הגמרא, אולי ישחט בלשונו עד שיגיע לדם הנפש? ועוד, מנין למדים את ההלכות שהייה דרסה חלדה הגרמה ועיקור? אלא שזה למדו מהלכה למשה מסיני, ואף מקום שחיטה בצוואר נלמד כך. ומהכתוב למדים שלא ידרוס.

אומרת הגמרא, שהתנא למד מקום שחיטה עריכה בראש ופדד
כפי שמצינו בברייתא, רבי חייא אמר, מנין לשחיטה מן הצואר? שנאמר: "וערכו בני אהרן הכהנים את הנתחים". ומאחר וכתבה התורה לערוך את כל האיברים מדוע כתבה "את הראש ואת הפדר"? לפי שנאמר: "והפשיט את העולה ונתח", אין לי חיוב עריכה באברים שישנם בכלל הפשטה. מנין לרבות את הראש שאינו בכלל הפשטה שכבר הותז? לכך נאמר: "את ראשו ואת פדרו וערד". ומכך שאמר 'את הראש שכבר הותז' למדים ששחיטה מן הצואר.

206 וללשון השנייה שהביא רש"י הכוונה שרק יחתוך את הסימנים להכשר אכילה.

207 לשון אחרת: שמהכתוב לומדים שלא ידרוס; אף על גב דהלכות שחיטה הלכה למשה מסיני הם – יש מהם שנכתבו. רש"י.

ומפרשת הגמרא את הברייתא כך: מנין לרבות את הראש שכבר הותז? תלמוד לומר: "את הראש ואת הפדר".²⁰⁸ ואם כן למה לי "ראשו" ו"פדרו"? ללמוד מה ששנינו בברייתא, מנין לראש ופדר שקודמין לכל הנתחים? תלמוד לומר: "את ראשו ואת פדרו וערד". ומהמילה "הפדר" שנכתבה בתחילה²⁰⁸, לומדת הברייתא, שנותן את הפדר על בית השחיטה ומחפהו ומעלהו, וזהו דרך כבוד של מעלה שכשמקריב הראש הפדר מכסה את החתך שמלוכלך בדם.

מקום שחיטה בצוואר

ומביאה הגמרא, דעת תנא אחר בעניין מקום שחיטה. ששנינו, נאמר: "זאת תורת הבהמה והעוף", הואיל ורק בהמה מטמאה במגע ובמשא ולא עוף, ורק עוף מטמא בגדים בבית הבליעה ולא בהמה, לגבי איזה הלכות שווים? לומר לך, מה בהמה יוצאה מידי נבלה בשחיטה, שנאמר: "ושחט את בן הבקר" אף עוף בשחיטה. ומנין שעוף אינו חייב בשחיטת רוב שני הסימנים כבהמה? נאמר: "זאת" למעט. רבי אליעזר אומר, שווים בהמה ועוף לעניין מקום הכשרו. מה עוף הכשר מליקתו מן הצוואר, אף בהמה הכשרה מן הצוואר. ומנין שבהמה נשחטת מהצוואר ולא ממול עורף כעוף? לכך נאמר: "ומלק את ראשו ממול ערפו ולא יבדיל" ראשו של זה ממול עורף, ואין ראשו של אחר ממול עורף. ולרבי אליעזר אם לא היה נאמר המיעוט "זאת", הייתי אומר שבהמה כשרה בשחיטת סימן אחד! לכך מיעטה התורה "זאת".

שנה בר קפרא, לומדים מהכתוב: "זאת תורת הבהמה והעוף וכל נפש החיה הרמשת במים" הטיל הכתוב לעוף בין בהמה לדגים, לומר שודאי לא חייב בשחיטת שני סימנים כבהמה, שכבר הוקש לדגים שאינם בני שחיטה. לפוטרו בלא כלום אי אפשר, שכבר הוקש לבהמה. הא כיצד? הכשרו בסימן אחד.

ומבררת הגמרא, מנין שדגים אינם בני שחיטה? שנאמר: "הצאן ובקר ישחט להם וכו' אם את כל דגי הים יאסף להם" שהכשרם באיסוף בלבד. שואלת הגמרא, הרי לגבי השליו נאמר: "ויאספו את השליו"

וודאי שאי אפשר לפטור לחלוטין שהרי 'כבר הוקש לבהמה'? עונה הגמרא, בשליו לא כתוב אסיפה בסמוך ללשון שחיטה, וכאן כתב אסיפה בסמוך לשחיטה, משמע שדגים מוכשרים באסיפה.

דרש עובר גלילאה, בהמה שנבראת מן היבשה, הכשרה בשני סימנים. דגים שנבראו מן המים, הכשירם בלא כלום. עוף שנברא מן הרקק, הכשרו בסימן אחד. אמר רב שמואל קפוטקאה, תדע שנבראו מן הרקק, שהרי עופות יש להן קשקשת ברגליהם כדגים.

ועוד שאלו קונטריקון ההגמון את רבן גמליאל, עופות נבראו ממים או מרקק
כתוב אחד אומר "ויאמר אלקים ישרצו המים שרץ נפש חיה ועוף יעופף" הרי שעופות נבראו ממים, ובכתוב אחר נאמר: "ויצר ה' אלקים מן האדמה כל חית השדה ואת כל עוף השמים" הרי שנבראו מהארץ? אמר לו, מן הרקק נבראו. ראה שתלמידיו מסתכלים זה בזה, אמר להם: קשה בעיניכם שדחיתי את אויבי בקש? מן המים נבראו. ונכתבו עם אלו שנבראו מהאדמה לא לעניין היצירה, אלא משום קריאת שם. ויש אומרים, שלאותו הגמון אמר בלשון אחר, ובלשון הראשון אמר לתלמידיו, משום שהכתוב "ואת כל עוף השמים" מוסב על "ויצר".

אמר רב יהודה משום רבי יצחק בן פנחס, אין שחיטה אין שחיטה לעוף מהתורה
לעוף מן התורה, שבכיסוי הדם נאמר "ושפך" די בשפיכה לבד. אם כך, גם בחיה שהוזכרה בפסוק הזה נאמר כן? עונה הגמרא, שזה בא להקישם לפסולי המוקדשין. שואלת הגמרא, הרי גם עוף הוקש לבהמה "זאת תורת הבהמה והעוף"? עונה הגמרא שלכן נאמר "ושפך את דמו". ומה ראית להעמיד את הכתוב בעוף ולא בחיה? מסתבר כך, משום שהכתוב הסמיך לכתוב הזה את העוף.

שואלת הגמרא ממה ששנינו בברייתא²⁰⁹, השוחט ונתנבלה בידו, הנוחר והמעקר, פטור מלכסות. והרי מהתורה הכשרו בנחירה ומדוע פטור? עונה הגמרא, שזה לא מדובר בעוף אלא בחיה. עוש שואלת הגמרא, ששנינו השוחט דבר הצריך כסוי וצריך לדם, חייב לכסות, ולא יכול

209 סימן: נתנבל דם במליקה.

להשתמש בדם. אולם יכול להפטר מן הכסוי או שנוחרו או עוקרו.
ולכאורה מדובר בעוף שמשתמשים בדמו, ומדוע נפטר? עונה הגמרא,
מדובר בחיה שצריך את דמה לצבע עור אדום.

